

22. Overname

februari 2008

De ABN-AmRo is, oktober vorig jaar, overgenomen door een Europees consortium. Ruim 70 miljard euro. Binnenkort wordt het consortium overgenomen door een Chinese bank, wellicht met geld van een islamitische oliesheik die reeds eerder een vijandelijk bod uitbracht op de aandelen van onze gas-, water- en electriciteitsmaatschappijen. En dan? Nee, geen leuk vooruitzicht. Vroeger voerde je oorlog, nu koop je de ander op. Bedrijf X wilde daartegen maatregelen nemen. Dat zou kunnen door 51 % van de aandelen in handen te geven van het personeel. De theorie was als volgt: de salarissen werden verdeeld over een schaal van 1 tot 10, te beginnen bij het minimumloon en te eindigen bij de directeur. Er was dus n directeur in 10, x mensen in schaal 9 y in schaal 8 enzovoort. In totaal werd er aan loon en salaris "uitbetaald": $1 \times 10 + x \times 9 + y \times 8$ enz. = n salarisquantums, ook wel "salars" genoemd. Dat een salar niet hoeft te corresponderen met een bepaalde som geld, moge duidelijk zijn, vandaar het "uitbetaald" tussen aanhalingstekens. De dagwaarde van 51 % van de aandelen gedeeld door n leverde het bedrag waarvoor een werknemer van schaal 1 zich voortaan eigenaar kon noemen van een aandeel. Voor iemand in bijvoorbeeld schaal 5 was dit $5 \times n$. Iedereen die langer dan een jaar full-time in dienst was - of langer dan twee jaar half-time - was gerechtigd een aandeel te kopen; het systeem kon natuurlijk alleen op basis van vrijwilligheid worden ingevoerd. Het was echter de bedoeling om een ieder die nieuw kwam op die manier automatisch aandeelhouder te maken. De aandelen zouden alleen verhandelbaar zijn tussen werknemers of ex-werknemers en het bedrijf. Een ex-werknemer mocht zijn aandeel dus niet aan derden verhandelen en het bedrijf was verplicht om door ex-werknemers aangeboden aandelen terug te kopen. Ook bij overlijden van een (ex)werknemer diende het aandeel volgens de dagkoers door het bedrijf van de erfgenamen te worden teruggekocht. Aldus was het voorstel. Er zaten natuurlijk enige haken en ogen aan, want wat als de verhouding kapitaal/arbeid veranderde ten gevolge van emissie van aandelen of het krimpen van het personeelsbestand? Het plan is nog steeds in beraad want de economisch adviseur vond het sowieso onzin en de vakbonden zowel als de aandeelhouders waren bang. Angst is en slechte raadgever en krimpt de horizon. Maar angst waarvoor? Voor verandering? Dat de welvaart eens niet meer zal groeien ten koste van de derde wereld? Dat afgod Mammon ons in de steek laat en per oerkrak implodeert?

Gelukkig kan ook angst bestreden worden, denk ik, met expansie van creativiteit en inventiviteit. In de 18e eeuw ontstond er voldoende vertrouwen in ons eigen verstand en maakte de filosofie van de "Verlichting" ons onafhankelijk van de kerkelijke almacht, althans voldoende onafhankelijk om een scheiding tussen staat en kerk te kunnen bewerkstelligen. Mogelijk ontwikkelt zich in de 21e eeuw voldoende vertrouwen in onze creatieve vermogens om - analoog, in een filosofische "Verwarming" of "Verhitting" - de scheiding tussussen staat en *geld* te bewerkstelligen. Op zoek dus naar een juridisch distilleerapparaat: een bunsenbrander plus en Florentijnse fles voor preferente aandeelhouders.

Uw columnist, V.L.